

TARTU MAAKOHUS

TARTU KOHTUMAJA

Teie _____ nr _____

Meie 13.11.2018 nr _____

Lugupeetud hr minister Urmas Reinsalu

Edastame Teile meie maakohtu Tartu kohtumaja tsiviilkohtunike 31. oktoobril 2018 toimunud koosoleku arvamuse digitaalprotokollide osas. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 56 hetkel kehtiv redaktsioon eeldab, et tsiviilkohtumenetluses peetakse toimikut paber kandjal (kirjalike dokumentide kogumina). Eriti selgelt tuleb see esile TsMS § 56 lõikest 3, mille järgi säilitatakse kohtule edastatud või kohtu koostatud elektroonilist dokumenti toimikus väljatrukina. TsMS § 57 võimaldab küll pidada toimikut osaliselt või täielikult digitaalsena, kuid hetkel on see seadustikus sätestatud täiendava võimalusena ning pabertoimikut tuleb TsMS §-st 56 lähtudes igal juhul pidada. 1. jaanuarist 2019 kehtima hakkav TsMS § 52 sätestab, et kohtuistung helisalvestatakse. Selle aasta vältel on üritatud kohtunikke mõjutada helisalvestusi tegema ja seda läbi sekretäride projektipõhise motivatsiooni (lubati ja maksti lisatasu). Ilmselt olete lasknud ennast kohtute eelmise asekancleri Marko Aaviku poolt mõjutada ja kiirustades suvel puhkuste ajal muutsite Maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorda. Oleme nõus kirjale manuseks lisatud sekretäride arvamusega, et hetkel istungite helisalvestamise süsteem on puudulik ja ei teeni menetluse kiirendamise eesmärki. Tehniliselt on mõeldamatu salvestist parandada ja allkirjastada.

Leiame, et Eesti probleem on see, et meie piiratud ressursi kasutatakse priiskavalt ja ebakompetentselt. Kindlasti on IT arendajad saanud mingi lähteülesande asjaomaseid isikuid kaasamata. Küsige ikka praktikutelt, mis neile töö efektiivsemaks muutmisel vaja on ja ärge mõelge välja asju, mis pärsivad õigusemõistmist, suurendavad töötlemist vajavate andmete ja töötajate hulka ning loovad olukorra, kus istungisekretär on üheaegselt raamatupidaja, toimiku koostaja ja helirežissöör. Ja seda kõike väiksema palga eest, kui ministeeriumi sekretär!

Täiesti arusaamatuks jääb kohtupidamise mõõdutundetu digitaliseerimise eesmärk. Digilahenduste jõuga pealepressimine kohtute töösse on muutunud eesmärgiks omaette. Nõustuda võiks kohtuistungite helisalvestamisega menetlusosalise taotlusel või kohtuniku otsustusel. Nõutuks teeb aga nn digisalvestamise ja kogu digitoimiku otstarbekus. Ükski arvutiprogramm ega „digividin“ ei suuda asendada kohtuniku vahetut suulist suhtlemist menetlusosalistega, asjaolude ja tõendite vahetut uurimist, selgitamist ja läbiarutamist menetlusosalistega kohtusaalis ning selle klassikalise protsessi tulemusena kujunevat kohtuniku siseveendumust ja arusaama asjaoludest. Kohtuniku eraldamine menetlusosalistest arvutiekraanidega, vahetu suhtlemise piiramine elektrooniliste vahenditega ei suurenda kohtu usaldusväärust ega autoriteeti. On küsitav, kas kohtupidamise ulatuslik digitaliseerimine on otstarbekas tsiviilkohtumenetluses, eriti hagita asjades, kus menetlusosaliste arusaamisvõime kohtupidamisest üldjuhul puudub. Kas tõesti peaks (lähi)tulevikus inimeste saatuse arutamine ja otsustamine toimuma 3D-prillide abil virtuaalreaalsuses istungeid pidades?

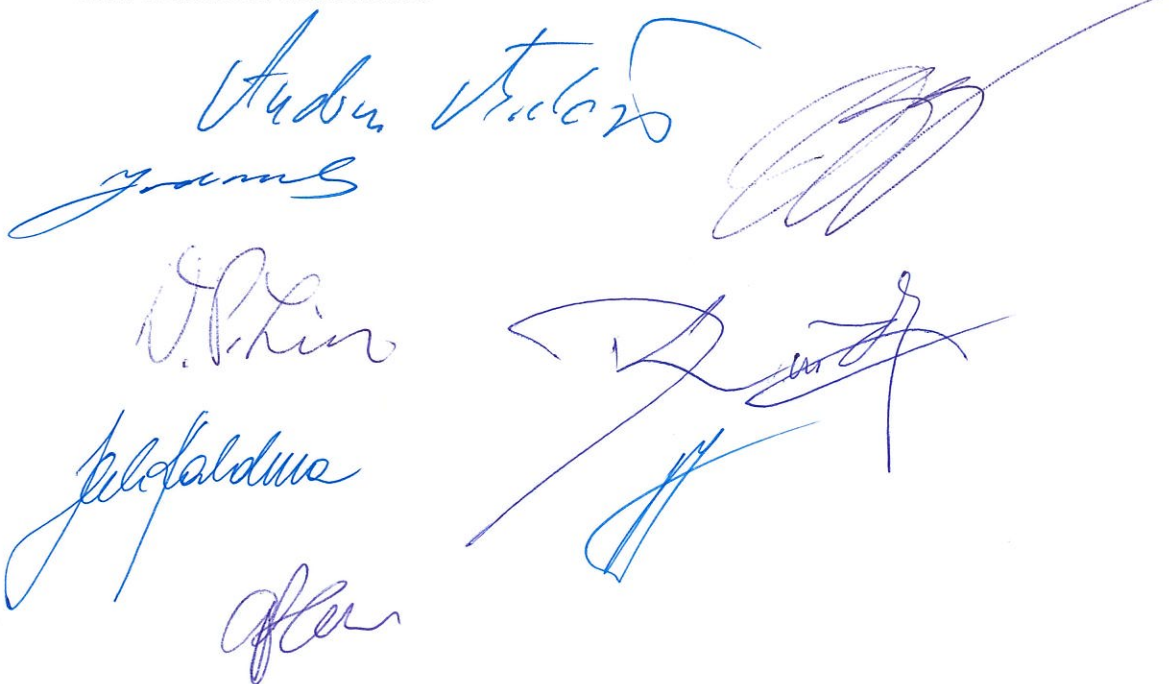
Senine kogemus istungite salvestamisel, digitaalse toimiku testkasutusel on andnud eranditult negatiivseid tulemusi, pakutud lahendused on ebamugavad, vähese töökindlusega ega haaku ettetulevate juhtumitega menetluses. Enamikel juhtudel tuleb rakendust kasutaval ametnikul või kohtunikul sooritada lugematul hulgal klikke, sisselogimisi, akende avamisi jmt tehnilisi operatsioone. Arusaamatuks jääb, millisel moel need rakendused peaksid kiirendama kohtumenetlust või lihtsustama kohtuniku tööd. Samas on kohtupidamises konkreetselt valdkondi, so eestkoste järelevalve menetlus ja võlgnike kohustustest vabastamise menetlus, mis karjuvalt vajaksid järelevalve teostamiseks IT lahendust ja milline lahendus oleks ka kohtunike arvates tehniliselt äärmiselt hõlpsasti saavutatav, kuid millele ministeerium ei ole pidanud vajalikuks käesoleva ajani lahendust leida, ja kus õigusemõistjal tuleb hoomamaks aastatepikkust järelevalvet käsitsi kokku liimida suurtes mahtudes paber kandjatel olevaid tabeleid. Kas Teie arvates siinkohal tõepoolest ei ole kontrasti katsetamisjärgus oleva väljaarendatava digitoimiku ja kohtuniku igapäevases õigusemõistmises pakilist lahendamist vajavate probleemide vahel?

Soovides Teile edu töö efektiivsust puudutavate lahenduste otsimisel.

Saata märgukiri teadmiseks Eesti Kohtunike Ühingule ja Riigikohtu esimehele.

Lugupidamisega

Tartu Maakohtu kohtunikud

The image shows several handwritten signatures in blue ink. On the left side, there are four distinct signatures. On the right side, there are two larger, more complex signatures, one above the other. The signatures are written in a cursive, flowing style.